

Initiatiefvoorstel

Kenmerk	16.000811
Vergadering	Gemeenteraad
Vergaderdatum	21 september2017
Jaargang en nummer	2016, 87
Geheim	Nee

Initiatiefvoorstel hervorming vuurwerktraditie (GroenLinks)

Het raadslid Steven de Vries stelt de raad voor het volgende te besluiten:

- 1 Het college op te dragen de APV wijziging voor te bereiden zodat generiek tot vuurwerkvrije zone aangewezen worden:
 - a. Het buitengebied van onze gemeente (Utrecht buiten de bebouwde kom);
 - b. Alle parken en dierenweides;
- 2 Het college op te dragen in overleg te treden met schoolbesturen en besturen van zorginstellingen teneinde een nader te bepalen gebied rond onderwijsinstellingen en zorginstellingen aan te wijzen tot vuurwerkvrije zone en dienovereenkomstig de APV te laten wijzigen;
- 3 Het college op te dragen in overleg met inwoners (bijvoorbeeld via wijkraden) overige locaties aan te wijzen tot vuurwerkvrije zone en dienovereenkomstig de APV te laten wijzigen;
- 4 Het college op te dragen de genoemde APV wijzigingen zo spoedig mogelijk voor te leggen aan de Gemeenteraad;
- 5 Het college op te dragen het huidige aantal vergunningen voor de verkoop en/ of opslag van vuurwerk te bevroeren en geen vergunningen uit te geven die de verkoop en/ of opslag op nieuwe locaties mogelijk maakt;
- 6 Het college op te dragen de mogelijkheid voor een (eventueel commerciële) centrale (vuurwerk)show tijdens de jaarwisseling in onze binnenstad te onderzoeken.

Het raadslid,

Steven de Vries,

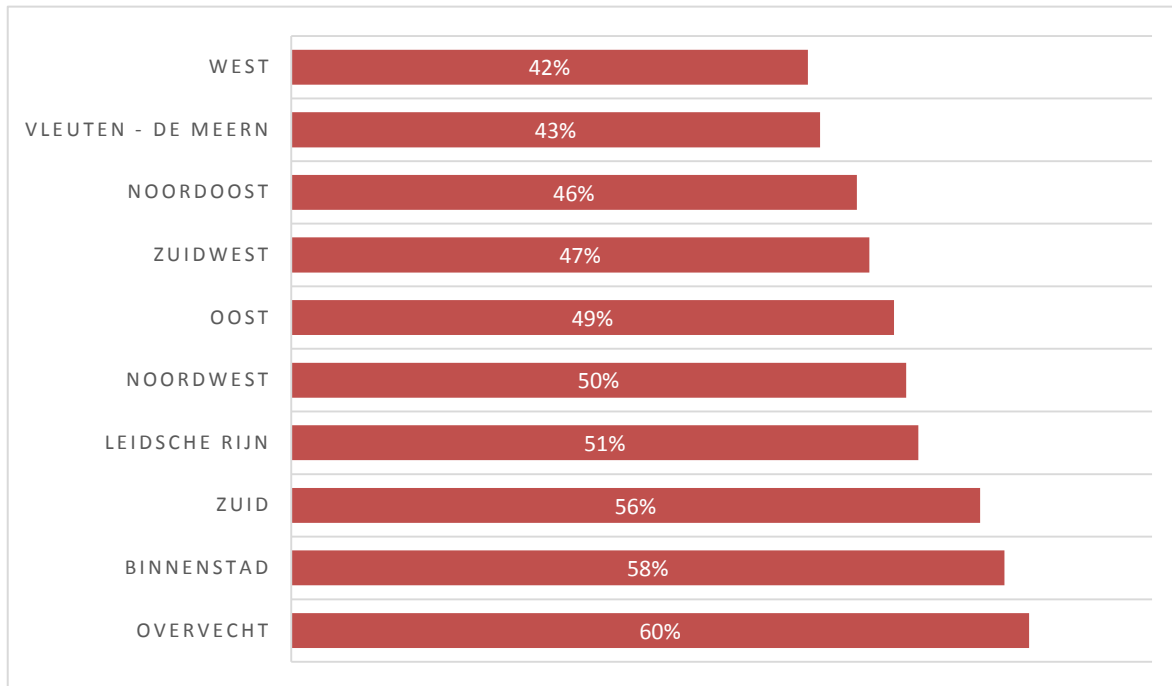
Bijlages

- Raadsbrief reactie college op het Initiatiefvoorstel GroenLinks hervorming vuurwerktraditie d.d. 15 november 2016
- Raadsbrief Draagvlakonderzoek vuurwerkshow en toezegging vuurwerkrijezones d.d. 27 juni 2017 met bijlagen.

Uitvoering

Wanneer de Gemeenteraad dit initiatiefvoorstel aanneemt wordt daarmee het college opgedragen het voorstel te implementeren door de APV-wijziging dienovereenkomstig voor te bereiden en dit ter definitieve besluitvorming voor te leggen aan de Gemeenteraad.

Elk jaar leidt het afsteken van vuurwerk tijdens de jaarwisseling tot veel overlast, schade en vervuiling. Ook neemt het draagvlak voor deze traditie jaarlijks steeds verder af. Uit een in 2017 gehouden onderzoek in opdracht van de Gemeente Utrecht¹ blijkt dat maar liefst 58% van onze inwoners voor een algeheel vuurwerkverbod voor particulieren te zijn. Van de ondervraagden blijkt zo'n 56% voorstander te zijn van het instellen van vuurwerkvrije zones in het algemeen, zones rond dierenweides en parken kunnen zelfs bij 82% van de ondervraagden op draagvlak rekenen. De ervaren overlast door het afsteken van vuurwerk rond de jaarwisseling is groot, voor bijna de helft van de ondervraagde inwoners ervaren meestal of altijd overlast. Slechts 14% van de ondervraagden zegt nooit overlast te ervaren.



Figuur 1: Percentage inwoners dat bij de jaarwisseling 2016-2017 overlast heeft ervaren (per wijk).

Gek genoeg, zo werd ook gevraagd bij de commissiebehandeling eind 2016, blijkt het aantal meldingen en aangiftes over overlast achter te blijven, maar liefst 97% van de ondervraagden zegt dit nooit te doen. Redenen die hiervoor worden gegeven zijn:

- "Het kwaad is al geschied, en men vindt het blijkbaar normaal."
- "Dat heeft geen enkele zin, omdat er toch niet gehandhaafd wordt!"
- "Het hoort erbij, als is het vervelend."

Maar daar blijft het niet bij, meer dan honderd organisaties ondertekenden het 'vuurwerk manifest' dat pleit voor een algeheel verbod op consumentenvuurwerk en het meldpunt Vuurwerkoverlast van GroenLinks ontving rond de jaarwisseling 2015-2016 ruim 90.000 klachten.

Wat willen we bereiken?

Door middel van dit initiatiefvoorstel hervormen we de jaarlijkse vuurwerktraditie, waardoor overlast, schade en vervuiling flink teruggedrongen zullen worden. Hiermee maken we de jaarwisseling voor grotere groepen inwoners een feest en beperken we de maatschappelijke kosten die jaarlijks gepaard gaan met de wijze waarop onze jaarwisseling tot nu toe gevierd wordt.

¹ Siermann, T. & Löb, N. (2017) Afsteken van vuurwerk, Draagvlakonderzoek vuurwerktraditie. Amsterdam: i&o research.

Effect op illegaal vuurwerk

Naast de overlast rond de jaarwisseling wordt er ook al in de weken hiervoor overlast ervaren en bovendien illegaal vuurwerk afgestoken. Dit initiatiefvoorstel richt zich hier niet direct op, dit is immers al verboden. Wel is te verwachten dat wanneer de traditie rond het afsteken van vuurwerk tijdens de jaarwisseling aangepast wordt dit ook effect heeft op de norm die geldt in de weken voorafgaand aan oudjaarsdag.

Ook in het rapport 'Veiligheid bij jaarwisselingen' (2017) van onderzoekers van de politieacademie gaat men van deze verwachting uit. De onderzoekers stellen dat het handhaven op (illegaal) knalvuurwerk pas realistisch is wanneer men in de omgeving draagvlak hiervoor is². Landelijk is dit mogelijk nog onvoldoende het geval, maar op basis van het eerder aangehaalde onderzoek dat in opdracht van de Gemeente Utrecht is uitgevoerd is dat draagvlak in onze gemeente wel voldoende aanwezig, aangezien bijna de helft van de ondervraagden (46%) stelt zeker te stoppen bij een algeheel verbod op vuurwerk.

Wat gaan we daar voor doen?

Dit initiatiefvoorstel beperkt het aantal locaties waar vuurwerk afgestoken kan worden. Hiermee wordt beoogd de schade en overlast voor mens en dier te laten afnemen. Naast het verminderen van immateriële schade is het reëel om te verwachten dat het beperken van het afsteken van vuurwerk leidt tot een vermindering van materiële schade. Daarbij kunnen politie en andere hulpdiensten gericht ingezet worden, waardoor een grotere effectiviteit van de beschikbare handhavingscapaciteit verondersteld kan worden.

Door het eerste beslispunt uit dit initiatiefvoorstel wordt beoogd de schadelijke effecten van het afsteken van vuurwerk voor flora en fauna te beperken. Dit doen we door op plekken in onze gemeente waar de natuur het meest de ruimte krijgt, het afsteken van vuurwerk het sterkst in te perken. Het is sowieso de vraag wat het nut of doel is van het afsteken van vuurwerk in parken of nabij dierenweides. Voor levende dieren vermindert het beoogde besluit de kans op het eten van vuurwerkafval en het verminderen van angst-, schrik- en vluchtgedrag door (luide) knallen. Voor het groen en oppervlakte water zorgt dit onderdeel van het voorstel voor een vermindering van directe schade (door afval, brand of ontploffing) en indirecte schade (door het uitwassen van schadelijke stoffen). Door in deze gebieden geen vuurwerk toe te staan, hoeft op termijn de handhavingscapaciteit hier niet meer te worden ingezet en kan deze op andere plekken worden ingezet.

Met beslispunt 2 wordt beoogd de belangrijke omgeving voor de meest kwetsbaren in onze samenleving te beschermen. Op dit moment worden vele schoolgebouwen in onze stad beschermd door ouders en personeel rond de jaarwisseling. Dit moet verhinderen dat schoolgebouwen, al dan niet moedwillig, schade oplopen. Scholen ontvangen hier momenteel 500 euro voor van de gemeente. Door, in overleg met schoolbesturen, een afstand rond het schoolgebouw te bepalen waarbinnen geen vuurwerk mag worden afgestoken stellen we als overheid de duidelijke norm dat het afsteken hiervan nabij scholen niet acceptabel is. Bovendien vermindert het de kans op schade en leidt dit mogelijk op (de middellange termijn) tot een reductie in kosten, doordat scholen uiteindelijk geen vergoeding meer hoeven te ontvangen voor het bewaken van hun schoolgebouwen.

Voor wat betreft zorginstellingen is het verhaal wat genuanceerder. Hierbij hangt het sterk af van welke zorg er in de instelling verleent wordt en van de voorkeur van de bewoners/ cliënten. Zo gaven sommige verpleeghuizen, na raadpleging, aan dat (een gedeelte van de) inwoners het vuurwerk erg mooi vindt. Rond andere zorginstellingen als ziekenhuizen en hospices lijkt het vuurwerk vaker als overlast te worden beschouwd, waardoor het instellen van een vuurwerkvrije zone (in overleg) gewenst lijkt.

In het kader van 'Utrecht maken we samen' is het belangrijk om onze inwoners ook op wijkniveau te betrekken bij het (al dan niet) instellen van vuurwerkvrije zones. Middels beslispunt 3 wordt het College opgedragen in overleg te treden met inwoners (bijvoorbeeld via wijkraden) om te bezien of er naast de eerder genoemde locaties nog andere plekken in aanmerking komen voor het beperken van het afsteken van vuurwerk. De daadwerkelijke bevoegdheid voor het aanwijzen van locaties blijft uiteraard voorbehouden aan het College.

² Torre, van der E. et al. (2017) Veiligheid bij jaarwisselingen. Apeldoorn: Politieacademie.

Door, conform beslispunt 4, het college op te dragen de wijzigingen in de APV voor te bereiden, zorgen we er voor dat de in dit initiatiefvoorstel verwoorde ambitie juridisch houdbaar is. De huidige bepalingen in de APV richten zich uitsluitend op de aanwijzing van een plaats tot vuurwerkvrije zone indien er gevaar, schade of overlast voorkomen kan worden. Het is juridisch onzeker of deze bepalingen de intentie van dit initiatiefvoorstel daarmee voldoende dekt. Uiteraard dient de Gemeenteraad vervolgens nog wel in te stemmen met de op basis hiervan geformuleerde wijzigingsvoorstellen voor de APV.

Het verkopen, opslaan en het vervoer naar locaties waar vuurwerk verkocht en/ of opgeslagen kan worden leidt tot een extra gevaarzetting. Verkooplocaties zijn vooral in de woonomgeving gesitueerd. Door middel van beslispunt 5 kiest de Gemeenteraad expliciet voor een beleid waarin het huidige aantal vergunningen bevroren wordt en er geen nieuwe vergunningen voor de verkoop of het opslaan van vuurwerk meer verleend worden. In algemene zin geldt dat wanneer een product minder makkelijk te verkrijgen is, de totale verkoop afneemt.

Wanneer er een centrale (vuurwerk)show georganiseerd zou worden, geven ongeveer 3 op de 10 inwoners (Siermann & Löb, 2017) van de Gemeente aan te stoppen met het zelfstandig afsteken van vuurwerk. Hieruit blijkt een potentieel grote animo voor één of meerdere centrale shows. Het zou hierdoor commercieel, bijvoorbeeld voor (horeca) ondernemers in onze binnenstad, interessant kunnen worden om een centraal openlucht feest rond de jaarwisseling met eventueel een vuurwerkshow te organiseren. Beslispunt 6 draagt het College op hiertoe de mogelijkheden te onderzoeken. Wereldsteden als New York, Rotterdam, Sydney en Hilversum gingen ons voor. 3, 2, 1: GELUKKIG NIEUWJAAR!

Wat mag het kosten?

Door de vuurwerktraditie te hervormen verminderen we niet alleen immateriële schade en overlast. Ook de materiële schade kan sterk verminderd worden. Hierbij gaat het zowel om kosten die direct aan de gemeentebegroting zijn te koppelen als ook indirecte maatschappelijke kosten. Op basis daarvan is het de verwachting dat dit initiatiefvoorstel op de korte termijn budgetneutraal uit te voeren is en op de (middel)lange termijn wellicht zelfs kostenpositief.

Allereerst heeft het instellen van een vuurwerkvrije zone een normatieve en preventieve functie. De ervaring in andere gemeenten (en met andere verboden/ beperkingen) leert dat op basis hiervan inwoners een andere locatie zullen kiezen om hun vuurwerk af te steken of helemaal hiervan af zien. Het handhaven van vuurwerk luwe en -vrije zones zelf zal, bij goede communicatie vooraf, relatief weinig inzet vragen. Hierdoor kunnen hulpdiensten gerichter worden ingezet, dat wil zeggen; buiten deze zones en/ of op zogenaamde hotspots.

Ook is het de verwachting dat het aanwijzen van vuurwerkvrije zones per saldo leidt tot het minder afsteken van vuurwerk. Deze stelling wordt ondersteund door het onderzoek verricht in opdracht van de Gemeente Utrecht en het onderzoek van de Politieacademie. Maatschappelijke kosten, zoals vervuiling, schade aan de openbare ruimte en lichamelijke letsels zullen hierdoor (op termijn) sterk af nemen. Als het gaat om directe kosten voor de gemeente dan levert dit uiteindelijk een reductie op aan kosten die gemaakt worden voor de inzet van gemeentereiniging en het herstellen van schade aan (gemeentelijke) eigendommen in de openbare ruimte (bijvoorbeeld verkeersborden en prullenbakken).

Een ander mogelijke kostenreductie is de besparing wanneer het in de toekomst wellicht minder vaak nodig is om scholen te financieren voor het inzetten van ouders en personeel voor het bewaken van het schoolgebouw.

Extra kosten zijn er uiteraard ook. Zo mag verondersteld worden dat het implementeren van de voornoemde besluiten in de APV, het consulteren van inwoners in de wijken, het ondersteunen van de invoering met handhaving en communicatie met de stad over de vuurwerkvrije zones weliswaar binnen de bestaande budgetten en ambtelijke capaciteit uitgevoerd zou kunnen worden, maar (op de korte termijn) tot extra kosten leidt.

Historie

Tijdens de jaarwisseling 2015 – 2016 heeft het Klantcontactcentrum Utrecht over de periode van 1 december t/m 7 januari de meldingen betreffende vuurwerkoverlast en schade geregistreerd. In totaal zijn er 166 meldingen gedaan. Dit betrof met name overlast van harde knallen van vuurwerk dat voortijdig werd afgestoken en vernielingen.

In dezelfde periode was het meldpunt Vuurwerkoverlast van GroenLinks actief, waar (landelijk) ongeveer 90.000 meldingen werden geregistreerd. Voor wat betreft de Gemeente Utrecht kwam het aantal meldingen uit op bijna tweeduizend.

In de afgelopen jaren zijn in het hele land al vele gemeenten over gegaan tot het instellen van vuurwerkluwe- of vrije zones rond scholen, dierenweides, parken, zorginstellingen, ziekenhuizen, winkelcentra, monumenten en hotspots van overlast. Utrecht volgt middels dit initiatiefvoorstel dus de reeds opgedane ervaring van gemeenten als Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Goes en Hilversum. Uit onderzoek van de politieacademie (Van der Torre et al, 2017) blijkt dat het bij het aanwijzen van vuurwerkvrije zones vooral belangrijk is om aan te sluiten bij de lokale situatie. Dit voorstel voorziet daarin door de mate waarin het in overleg voorziet in de wijken en met maatschappelijke organisaties.

Vuurwerkluwe zones

In 2015 heeft de gemeente een peiling gehouden waarin de wensen van zorginstellingen en dierenverblijfplaatsen voor een light-variant op de vuurwerkvrije zone; de vuurwerkluwe zones in beeld is gebracht. Op basis van de binnengekomen reacties van de instellingen en de eerdere peiling van het meldpunt Vuurwerkvrije straten van Groenlinks en de Partij voor de Dieren, zijn drie vuurwerkluwe zones ingesteld waarbij de methode 'nudging' (positieve gedragsbeïnvloeding) is toegepast. Het betrof hier dus geen formeel verbod tot het afsteken van vuurwerk. Dit betrof de twee maneges in de Voorveldsepolder, de Vogelopvang in Rotsoord en de straat Abstederdijk omdat dit gedurende de jaarwisseling 2015-2016 één van de hoogst scorende straten van het meldpunt Vuurwerkvrije straten was.

Verkooppunten

Op dit moment zijn er tien locaties waar vuurwerk verkocht mag worden binnen onze gemeentegrenzen. Deze worden vergund door de gemeente. Daarnaast is er 1 locatie waar vuurwerk opgeslagen kan worden.

Beslispunt

1. Het college op te dragen de APV wijziging voor te bereiden zodat generiek tot vuurwerkvrije zone aangewezen worden:
 - a. Het buitengebied van onze gemeente (Utrecht buiten de bebouwde kom);
 - b. Alle parken en dierenweides.

Argumenten

- Er is nog maar bij minder dan 50% van de bevolking draagvlak voor het afsteken van consumentenvuurwerk;
- minder overlast, schade, vervuiling voor met name flora en fauna;
- in de meeste steden is het een effectief middel: het leidt tot minder overlast en minder schade, ook zonder handhaving;
- uiteindelijk kan er op (in)directe maatschappelijke kosten bespaard worden.

Kanttekeningen

Een vuurwerkvrije zone kan op sommige locaties handhavingscapaciteit kosten.

Beslispunt

2. Het college op te dragen in overleg te treden met schoolbesturen en besturen van zorginstellingen teneinde een nader te bepalen gebied rond onderwijsinstellingen en zorginstellingen aan te wijzen tot vuurwerkvrije zone en dienovereenkomstig de APV te laten wijzigen.

Argumenten

- er is nog maar bij minder dan 50% van de bevolking draagvlak voor het afsteken van consumentenvuurwerk;
- door middel van consultatie ontstaat een voor betrokkenen gedragen voorstel;
- minder overlast en schade aan of nabij kwetsbare instellingen;
- uiteindelijk kan er mogelijk op handhavingskosten (bij schoolgebouwen) bespaard worden; uiteindelijk kan er op overige (in)directe maatschappelijke kosten bespaard worden;
- invulling sluit naadloos aan op 'Utrecht maken we samen';
- in de meeste steden is het een effectief middel: minder overlast en minder schade, ook zonder extra handhaving.

Kanttekeningen

- het overleg met schoolbesturen en besturen van zorginstellingen kost enige tijd;
- de voorspelde kostenreductie doet zich wellicht pas op de middellange termijn voor.

Beslispunt

3. Het college op te dragen in overleg met inwoners (bijvoorbeeld via wijkraden) overige locaties aan te wijzen tot vuurwerkvrije zone en dienovereenkomstig de APV te laten wijzigen.

Argumenten

- er is nog maar bij minder dan de helft van de inwoners draagvlak voor het afsteken van consumentenvuurwerk;
- door middel van consultatie ontstaat een gedragen voorstel;
- minder overlast en schade aan of nabij kwetsbare instellingen;
- uiteindelijk kan er mogelijk op handhavingskosten (bij schoolgebouwen) bespaard worden;
- uiteindelijk kan er op overige (in)directe maatschappelijke kosten bespaard worden;
- geeft invulling aan en sluit naadloos aan op 'Utrecht maken we samen';
- in de meeste steden is het een effectief middel: minder overlast en minder schade.

Kanttekeningen

- het overleg met inwoners en maatschappelijke organisaties kost tijd;
- het overleg met inwoners en maatschappelijke organisaties leidt mogelijk tot een verdere uitbreiding van het aantal vuurwerk vrije zones (bovenop door de Gemeenteraad aangewezen locaties);
- de voorspelde kostenreductie doet zich wellicht pas op de middellange termijn voor.

Beslispunt

4. Het college op te dragen de genoemde APV wijzigingen zo spoedig mogelijk voor te leggen aan de Gemeenteraad.

Argumenten

- Dit leidt tot een juridisch houdbaar voorstel.

Beslispunt

5. Het college op te dragen het huidige aantal vergunningen voor de verkoop en/ of opslag van vuurwerk te bevrozen en geen nieuwe vergunningen meer uit te geven.

Argumenten

- er is nog maar bij minder dan de helft van de bevolking draagvlak voor het afsteken van consumentenvuurwerk;
- de aanwezigheid van verkooplocaties hangt soms samen met overlast, schade en/ of vervuiling;
- het terugdringen van verkoop- en opslaglocaties (alsmede het transport van vuurwerk naar deze locaties) leidt tot een vermindering van risico's.

Kanttekeningen

- Consumenten kunnen in de verre toekomst minder gemakkelijk aan vuurwerk komen

Beslispunt

6. Het college op te dragen de mogelijkheid voor een (eventueel commerciële) centrale (vuurwerk)show tijdens de jaarwisseling in onze binnenstad te onderzoeken.

Argumenten

- hiermee wordt onze inwoners een alternatief geboden;
- in andere gemeenten lijkt dit een effectief middel om het afsteken van particulier vuurwerk verder terug te dringen;
- er is veel steun voor een centrale (vuurwerk)show;
- een centrale (vuurwerk)show vermindert de belangstelling voor het afsteken van vuurwerk door consumenten met ongeveer 30%;
- dit heeft een positief effect op stads promotie.

Kanttekeningen

- De kosten van een dergelijke show zijn hoog (naar schatting € 100.000 tot € 200.000 euro).

Raadsbesluit

Opgesteld door	Raadsorganen Ulsamer, L. (Linda)
Kenmerk	16.000811
Vergadering	Gemeenteraad
Vergaderdatum	21 september 2017
Jaargang en nummer	2016, 87

Initiatiefvoorstel hervorming vuurwerktraditie (GroenLinks)

besluit

1. Het college op te dragen de APV wijziging voor te bereiden zodat generiek tot vuurwerkvrije zone aangewezen worden:
 - a. Het buitengebied van onze gemeente (Utrecht buiten de bebouwde kom);
 - b. Alle parken en dierenweides;
2. Het college op te dragen in overleg te treden met schoolbesturen en besturen van zorginstellingen teneinde een nader te bepalen gebied rond onderwijsinstellingen en zorginstellingen aan te wijzen tot vuurwerkvrije zone en dienovereenkomstig de APV te laten wijzigen;
3. Het college op te dragen in overleg met inwoners (bijvoorbeeld via wijkraden) overige locaties aan te wijzen tot vuurwerkvrije zone en dienovereenkomstig de APV te laten wijzigen
4. Het college op te dragen de genoemde APV wijzigingen zo spoedig mogelijk voor te leggen aan de Gemeenteraad;
5. Het college op te dragen het huidige aantal vergunningen voor de verkoop en/ of opslag van vuurwerk te bevrozen en geen vergunningen uit te geven die de verkoop en/ of opslag op nieuwe locaties mogelijk maakt;
6. Het college op te dragen de mogelijkheid voor een (eventueel commerciële) centrale (vuurwerk)show tijdens de jaarwisseling in onze binnenstad te onderzoeken.

Aldus besloten in de vergadering van de raad, gehouden op 21 september 2017

De griffier

mr. M. van Hall

De voorzitter gemeenteraad

mr. J.H.C. van Zanen